

Nr 502

Av herr **Jonsson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående statligt stöd till jordbrukets rationalisering, m. m.*

Nyligen utförda undersökningar visar att närmare 5 milj. ha skogsmark eller ca 22 % av landets totala skogsmarksareal är i behov av förbättrad ägoarrondering. Detta förhållande är, som framhållits i propositionen nr 148 till årets riksdag, ett mycket allvarligt hinder för rationell skogsvård och ett ekonomiskt skogsbruk över huvud taget. Det är därför en brådskande angelägenhet att få till stånd en sanering av sagda fastighetsförhållanden. Det vore i och för sig önskvärt att hela nyssnämnda skogsmarksareal kunde bli föremål för genomgripande ägoregleringar. Av olika anledningar är det emellertid inte realistiskt att räkna med att dylika inom överskådlig tid skall kunna genomföras annat än i rätt begränsad utsträckning. Dessbättre har under senare år kommit till stånd omfattande markbyten mellan skogsbolag å ena sidan och domänverket respektive lantbruksnämnder å andra sidan, varigenom betydelsefulla arronderingsförbättringar kunnat åstadkommas. De byten av skogsmark mellan lantbruksnämnderna och storskogsbruket, som i ökad omfattning kunnat genomföras, har varit värdefulla för att i första hand tillföra jordbruket välbelägen skogsmark men i andra hand också för att åstadkomma en god ägoanordning i allmänhet. Arbetsformerna har under åren utvecklats och effektiviserats. Storskogsbrukets företrädare visar ett alltmer ökat intresse för denna omarronderingsverksamhet, som även för dem skapar rationaliseringsvinster vid genomförandet av skogsvårdsåtgärder och avverkningsprogram m. m. Denna bytesverksamhet försvåras och fördröjes i hög grad av gällande bestämmelser, som skall tillämpas i samband med bytena. En väsentlig del av lagstiftningen är f. n. föremål för översyn av 1954 års fastighetsbildningskommitté, som lär komma att slutföra sitt uppdrag inom något år. Även vissa bestämmelser i den s. k. bolagsförbudslagen tynger och fördröjer på ett besvärande sätt sagda bytesverksamhet. Sistnämnda lag är jämte jordförvärvslagen och uppsiktslagen föremål för översyn av 1958 års jordlagutredning. Enligt direktiven kan denna utredning, om så befinnes motiverat, framlägga delbetänkande med förslag till snara lagändringar.

Bestämmelserna i bolagsförbudslagen reglerar de villkor av huvudsakligen jordpolitisk natur, under vilka bolag må förvärva jordbruksjord och skogsmark. Dessa bestämmelser är i mångt och mycket otidsenliga och i

behov av revision. Enligt nyssnämnda bestämmelser och vederbörande tillämpningskungörelse sker handläggningen på följande sätt.

Ansökningar, som avser tillstånd jämlikt 4 eller 5 § förbudslagen, d. v. s. där förvärvet gäller jordbruksjord eller skogsmark, inges till länsstyrelsen. Vid sådan ansökan skall vara fogad vissa formella uppgifter om sökandebolaget och förvärvsegendomen samt viss uppgift eller utredning om den-
nas värde. Länsstyrelsen överlämnar för sin del ärendet till lantbruksnämnden, som har att verkställa den sakliga beredningen av ärendet samt att med eget yttrande redovisa denna beredning till länsstyrelsen. I fall, där exempelvis efter förhandlingar mellan nämnden och bolaget kompensationsförsäljning skett, redovisas denna i yttrandet till länsstyrelsen. Nämndens handläggning inrymmer ofta förhandlingar om dylik compensation och värderingar i samband därmed. Vidare kopplar nämnden in vederbörande lantmäterimyndighet där så erfordras.

Länsstyrelsen inhämtar vidare yttrande från vederbörande kommunala myndighet, där sådant yttrande ej ingivits till lantbruksnämnden, och expedierar ärendet jämte eget utlåtande till Kungl. Maj:t, som regelmässigt remitterar ärendet till lantbruksstyrelsen och i vissa fall till lantmäteristyrelsen.

Av det ovan anförda torde framgå att det administrativa förfarandet i sådana ärenden, varom här är fråga, är tidsödande och betungande. Genom tidsutdräkten minskas möjligheterna att genomföra ändamålsenliga markbyten eller att över huvud uppnå någon överenskommelse om dylika byten. Även skogsvårds- och avverkningsarbetena blir lidande på det omständliga och därmed tidskrävande förfarandet. Det synes oss angeläget att förenkla handläggningen genom jämkningar i bolagsförbudslagen. Åtskilligt skulle vara att vinna om beslutanderätten till berörda slag av bolagsförbudsärenden delegerades till lantbruksnämnderna, vilka för övrigt redan beslutar i ärenden enligt jordförvärvslagen.

Det torde i sammanhanget böra uppmärksammas att lantbruksnämnderna enligt vårt nyssnämnda förslag endast får tillfälle att besluta i ärenden rörande markbyten med bolag och alltså ej i frågor rörande egentligt tillskott av skogs- eller jordbruksjord till bolag. Emellertid kan i vissa fall även byten av mark föranleda spörsmål av principiell betydelse. Därför bör enligt vår mening ur jordpolitisk synpunkt tveksamma bolagsförbudsärenden rörande markbyten av lantbruksnämnden underställas lantbruksstyrelsens prövning dels då nämnden så beslutar och dels då mer än en ledamot anmäler avvikande mening.

I avsikt att åstadkomma en intimare samverkan mellan vissa inom området för jordbrukets rationalisering verksamma myndigheter och statsunderstödda organisationer förordas i proposition nr 148 regelbundna överläggningar inom länsrådets ram. Det får förutsättas att mera komplicera-

de bolagsförbudsärenden kommer att beredas vid nyssnämnda överläggningar. I sagda proposition förordas också ett mer fast organiserat samråd mellan lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, domänstyrelsen och lantmäteristyrelsen bl. a. i frågor som rör den skogliga omarronderingen. Vid detta samråd bör gemensam planläggning för och vederbörande myndigheters synpunkter på större bytesprojekt avhandlas. Detta utgör ett ytterligare skäl för delegering till lantbruksnämnderna av beslutanderätten i ärenden angående bolagsbyten.

Den här förordade ändringen i bolagsförbudslagen, vilken bör vara provisorisk i avvaktan på jordlagsutredningens slutliga förslag i de lagstiftningsfrågor utredningen har att pröva, torde böra genomföras snarast möjligt och vi hemställer därför,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1960 års riksdag om sådan ändring i lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag, förening och stiftelse att förvärva fast egendom, att det i motionen angivna syftet uppnås.

Stockholm den 5 maj 1959

Jon N. Jonsson

Lage Svedberg

Uno Hedström
